

Telefon št. 45-85

VOJNI INVALIDI

GLASILO UDR. VOJNIH INVALIDOV KRALJEVINE JUGOSLAVIJE
OBLASTNEGA ODBORA V LJUBLJANI

List izhaja vsakega 25. v mesecu. Posamezna številka 1 Din. — Naročnina mesečno 1 Din. — Rokopisi se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo — Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Št. Peterska vojašnica. Telefon št. 45-85.

PRAZNIK VSTAJENJA

Zvonovi pojo: aleluja! Praznik vstajenja je napočil, vstajenja narave, mladosti življenja, praznik Kristovega poveličanja in zmage nad nočjo. Aleluja!

Za nas, žrtve vojne, že lani nam obetani praznik vstajenja, se je zavlekel. Veliki petek je trajal celo leto, borbe so bile neštete, križ je bil težak, Simónov iz Cirene pa je bilo bore malo, da bi nam pomagali nositi križ, le tu in tam se je pojavila kakšna Veronika, ki nam je ponudila prt, da smo si obrišali krvave srage. Zakulisne intrige zoper invalidski zakon, kakršnega smo zahtevali, so bile neštete — a zdaj je vkljub vsemu vendar tudi za nas napočil praznik vstajenja.

Orlovič Pavle, vidni funkcionar Udruženja, je v »Ratnem Invalidu« od 26. marca 1939 v uvodnem članku zapisal nekatere reči, iz katerih se vidi, kakšna borba se je bila zadnje trenutke za rešitev invalidskega problema in da je bila tista moč Udruženja in njegovih funkcionarjev, ker so se lahko opirali na množico članov, ter tako v velikih meri zlomila te intrige. Uredba o vojnih invalidih in ostalih žrtvah vojne je končno veljavno rešila invalidski problem v naši državi. Pozno sicer, ali boljše pozno kot nikoli.

Vendar s tem, da je bila uredba objavljena v »Službenih Novinah« 3. decembra 1938, s tem še ni postala mogočen bog, ki bi ukazal: Zgodi se in že bi se zgodilo. Vse treba razumeti in vedeti, da je za vsako reč potreben čas, da se ista uveljavi. Treba vse pripraviti, urediti, izdelati, da postane potem živa. Kakor če hočemo kruh, moramo najprej zoriti njivo, posejati, pustiti rasti da cvete, zori, treba žeti, vmes se bati in trepetati, da toča ne pobije, potem mlatiti, mleti, da je moka. Ko imamo moko, treba mesiti, kuriti peč, peči in šele potem, ko vzamemo kruh iz peči, šele potem sedemo k mizi in jemo. Tako je z vsemi rečmi, tako je tudi z uredbo. Orali smo, sejali, zorili, branili se pred točo, želi, mlatili, mleti, pekli in zdaj šele bomo sedli in uživali.

Invalidski problem predstavlja namreč veliko množico invalidskih vprašanj socialnega, materijalnega in humanega značaja. Uredba je uspela, da z njo rešimo 98% vseh vprašanj v splošno zadovoljstvo vojnih invalidov, ki predstavljajo glavno bistvo vojnih žrtev. Ako je ostalo to in ono vprašanje še nerešeno, ni s tem rečeno, da invalidski problem ni rešen, temveč je znamenje, da se mora še to in ono popraviti in preurediti.

Glavno je, da je problem rešen v celoti v glavnem, ker je zdaj mnogo lažje zahtevati izboljšanje in to tudi celo izboljšanje finančnega efekta. In to bo zmoglo zopet le močno Udruženje, če bodo vsi njegovi člani trdi in trdni kakor eden ter možgati stali na braniku, plačevali članarino in naročnino za našo besedo »Vojni Invalidi«.

Invalidskega problema ni bilo lahko reševati, ker je bilo zato potrebno najti in izvojevati 138 milijonov dinarjev letno več, kakor je bilo doslej. In to tako, da bi davkoplačevalci ne trpeli. Saj še zdaj nekatere občine in drugi grdo gledajo, češ, davkov za kripelne ne bomo plačevali, akoravno je točno vidno, da niso bili in ne bodo zato povišani davki. Ta invalidski problem bi bilo treba rešiti že leta 1918 tako kakor je rešen danes, piše Orlovič Pavle. Ali niti ena vlada od leta 1918 se ni zanimala za ta problem, ki ni samo socialnega značaja, ampak tudi in to v prvi vrsti narodnoobrambne pomena. In med tem, ko so bratje zidali Babilonski stolp, so vojni invalidi pokopali pet se-

stin svojih bojnih tovarišev, ker se ni nikdo hotel pobrigati za njih nesrečno usodo, za rane, bolezni in pomanjkanja.

Slišijo se tu in tam opazke, češ, to je vse premalo, tega in onega ni v uredbi. Ali to so samo govorice-čenče posameznikov, ki za rešitev invalidskega problema niso naredili nič, ali pa jih jezi, da smo vkljub vsemu dosegli invalidsko uredbo, ki v veliki večini in v glavnem zadovoljuje tisoče in deset-tisoče. Res je, kakor že rečeno, da ni vse tako, kakor smo želeli in zahtevali. Ali popravilo uredbe je vršilo prejšnje ministrstvo financ vkljub odporu našega invalidskega ministra in Udruženja.

To se bo popravilo. Naše Udruženje je v tem času, od decembra 1938 do danes delalo s polno paro, kar pač ni bilo mogoče pojasnjevati v javnosti in pisati v listu. Izvrševalo je predhodna dela, da bi uredba funkcionirala kolikor le mogoče brezhibno in hitro, kakor dela kmet, ko odnese pšenico v mlin, gre po moko, mesi in peče kruh. In med vsem tem delom je Udruženje tudi razmišljalo o raznih pomankljivostih uredbe, posebno pa potem, ko so gotova določila bila v finančnem ministrstvu izpačena. Skupaj z ministrom socialne politike in narodnega zdravja je Udruženje pripravljalo amandman v finančnem zakonu za leto 1939/40, s katerim bi se to popravilo. Vendar naglica nikoli ni nič prida. Iz tehtnih razlogov je Udruženje od tega odustalo, ker bi pač na hitro roko popravljanje lahko povzročilo nove napake, a pozneje zahtevati popravila, ni lahko delo. Zato so zastopniki Udruženja in zastopniki ministrstva socialne politike in narodnega zdravja sklenili vstaviti v finančni zakon važejšo in bolj praktično določilo. Mesto, da se v naglici popravijo napake uredbe, se je v finančni zakon za leto 1939/40 vstavil paragraf, ki ga je sprejela tudi Narodna skupščina. In to je, da se minister soc. politike in narodnega zdravja pooblašča, da lahko sporazumno z ministrom financ izvrši v uredbi spremembe in dopolnila, ne da bi se dotikal njenega finančnega efekta.

Torej spremembe in dopolnila samo za izboljšanje in ne za poslabšanje.

Ivan Vuk:

Zima in pomlad

Bilo je nekega dne, ko je sonce dolgim zimskim nočem ukazalo, da se morajo začeti umikati prihajajočemu dnevu in tudi pozneje prihajati na zemljo. Zakaj dovolj je bilo gospodarstva noči in mraza. Tedaj je zima razdražena prisluhnila:

»Ali se mi sanja, ali je resnica,« je rekla. »Slišim nekakšno zvonjenje kakor če se vabi gosta, ki je prijatelj. Slišim trobente, kakor če se trobi k slavnostnim dnevom. In to v moji državi in brez moje vednosti in brez mojega dovoljenja?«

Vstala je in se ozrla po svojem kraljestvu.

»Kaj?... Snega je vedno manj? Tam gori na nebu tisti svetel revolucionar mi je sumljiv. Ves čas dosedaj je bil skromen, ponižen, zadovoljen, da je smel sploh svetiti. Dovolila sem mu, da je smel okopati svoje žarke v kristalih, ki sem jih posula po mojem kraljestvu in da se je lahko v njih ogledoval. Zdaj pa bi rad, kakor se mi zdi, te kristale snedel in popil?«

Zapretila je proti soncu in iz ust ji je dahnila sapa, ki je ovila sonce v kopreno, sivobelo in težko.

»Te bom že ukrotila,« je godrnjala zima. »Ali tisto zvonjenje in tisto trobentanje?«

Srbski pregovor, piše Orlovič Pavle, pravi, »kogar so opikale kače, ta se tudi kuščarjev boji.« Tako smo tudi mi vojni invalidi, ki smo v preteklosti okušali vse gorje ljudske nevhvaležnosti, morali zahtevati nedotakljivost finančnega efekta uredbe. To zato, da ne bi kak finančni minister obrnil tako pooblastilo Narodne skupščine v škodo vojnih žrtev in začel po starem načinu kresati uredbo in zmanjševati invalidnine. Sreča je danes ta, da je sedanji finančni minister, g. Vojin Djuričić, prijatelj vojnih invalidov, ker je sam bivši bojevnik, a njegov brat je bil težek vojni invalid, ki je pred leti umrl. Sedanjega finančnega ministra se ne bojimo.

Tudi naše Oblastne odbore, piše Orlovič Pavle, smo vprašali, kaj vse bi bilo potrebno, da se v uredbi iz leta 1938 popravi. (Oblastni odbor za Slovenijo je poslal svoje pripombe in predloge, glej »službeni del«. Op. ured.) Poleg tega se bo tudi pokazalo, kako delujejo odredbe v uredbi. In po takih praktičnih izkušnjah se naposled končno veljavno uredi pravi invalidski zakon, ki ga bo sprejela tudi Narodna skupščina, če ne prej, pa v svojem jesenskem zasedanju.

Kar se tiče velikih popravil, ki zahtevajo tudi večji finančni efekt, se tudi tega ne bojimo. Vendar je potrebno, da poteče gotova doba, da država najprej preizkusi, kako bo vzdržala novi finančni efekt sedanje invalidske uredbe. In potem lahko uspešno zahtevamo nove materijalne dajatve od naše države.

Odkrito povemo, da treba v prvi vrsti popraviti težke pogoje, ki se tičejo naših vojnih vdov. Morale so biti žrtvovane, ker bi drugače uredba ne bila zakonjena. Vendar je vkljub temu Udruženje za vojne vdove in starše padlih in umrlih veliko storilo. Dobili so vse socialne pomoči kakor: zdravljenje, znižano vožnjo, pogrebne stroške, zaposlitev, kredit in denarno pomoč. Vse to je predvideno v uredbi, treba samo potrpeti, da se spravi to v življenje. Razumljivo, morale bodo stati čvrsto v Udruženju in biti naročnice »Vojnega Invalida«, da bodo o vsem poučene. Tudi v materijalnem pogledu so vojne vdove precej dobile. Povišanje od 30 do 80 dinarjev mesečno, draginjske doklade, cenzus je pomaknjen od 120.— Din na 200.— Din. Tiste pa, ki dosedaj

Vsem članom in članicam Udruženja vojnih invalidov, vdov in sirot, vsem naročnikom in naročnicam »Vojnega invalida« in vsem njegovim čitateljem, čitateljicam ter prijateljem topel, prisrčen Aleluja

želi in kliče

Oblastni odbor Udruženja vojnih invalidov, vdov in sirot in uredništvo in uprava »Vojnega invalida«

niso bile priznane, pa bodo zdaj dobivale — kar tudi ni mala reč. Radi bi, da bi bile te dajatve večje, ali vojnih vdov je ogromno število. Jih je 108 tisoč v vsej državi, invalidov pa samo 28 tisoč. In vsako materijelno povečanje invalidnine vojnim vdovam, izzove velike finančne stroške, ki presegajo nad 60 milijonov dinarjev letno. Ali, kakor smo že rekli, kakor hitro se pokaže prilika, bomo izboljšali invalidnino in doklade za vojne vdove, pa tudi za invalide in njih otroke.

Tudi krivica, ki jo je povzročil razmrcvarjeni § 126 o priznanju let za pokojnino in po katerem se nekateri kaznujejo celo s tem, da nič ne dobe, mora biti popravljena. Potem § 119, ki je s svojim robatom odstavkom 2 vzel invalidnino onim siromakom-vojnimi invalidom, ki so dnevnikarji, služitelji, mali posestniki, ker jim je, in to zopet po želji takratnega finančnega ministra, bil k davku prištet tudi uslužbenki davek. To so takorekoč edini vojni invalidi, za katere velja davčni cenzus. Taka krivica se mora popraviti.

Uredba bi lahko, kajpada, že prej funkcionirala, če bi bila pravočasno, lani, k Veliki noči ali k Vidov. dnevu zakonjena. Težava je zdaj nastala, ker je Glavna kontrola osporila, da uredba ministrskega sveta od 2. decembra 1938 ne more veljati na podlagi § 100 takratnega finančnega zakona. Zato je bilo vse delo umrtvičeno in bo oživelo zdaj, 1. aprila 1939, ko je uredba dobila zakonsko moč v Narodni skupščini.

Zvonovi pojo: aleluja! Praznik vstajenja je tudi za nas, žrtve svetovne vojne. Aleluja! —uk.

Vzdignila se bom in pojdem po kraljestvu, da vidim kdo se punta in kdo je rušitelj mojega dostojanstva.« —

Potujoč tako po svojem kraljestvu, je opazila, da je snega na krajih, ki so obrnjeni k soncu, zelo malo, nekje ga sploh več ni bilo. Videla je travnike brez snega in trava se je pripravljala vzbrsteti.

»Kdo je raztrgal obleko-uniformo, kakršno morajo nositi vsi moji podložni?«

Sneg, ki je še ležal, je odgovoril:

»Zbadalo je sonce po obleki in zemlja si je trgala tvojo obleko, o zima. In obleka, kakor vidiš, ni vzdržala.«

Mrko je gledala zima in mrzel je bil njen dih. Ali sonce je med tem strgalo kopreno z obraza in dih zime ni imel več moči.

Zima je prišla do potoka. Ko ga je videla poslednjčič, je bil ves okovan v svetlo-bele oklepe, steklu podobne. Zdaj pa je tekla voda bistro po strugi in ribice so razposajene švigale po vodi.

»Kje imaš, o potok, oklep, ki sem ti ga dala? Ali ne veš, da sem zapovedala, da ga ne smeš brez mojega dovoljenja nikdar sleči?« je vprašala zima in hladni dih je šel iz njenih ust, da se je naredil tanek pajčolan preko potoka.

Potok pa je trdovratno žuborel naprej in ni ga motil tanki pajčolan zime. Zima je slišala, kako je žuborel:

»Krajše zdaj so že noči, dan se hotel je umiti, okove moral sem razbiti — zvonček tudi že zvoni in vstajenja dan oznanja, konec tvoj glasno naznanja. Trda zima, vedi, vedi, okovi ti ledeni bili tudi meni so tiranstva znak. Zdaj svoboden val se moj bohotti, nič mu ni na poti, žubori, šumi, svobode se veseli.«

Dihnila je zima vsa razjarjena mrzel, zimski dih. Ali potok novih okovov ni maral. Zima mu jih je sicer poskušala nadeti, tanka plast se je že zagrnila čezenj, ali ribice so zamigljale s plavuti in se smejale.

»Kaj pa je tako veselega?« je vprašala zima.

Ribice so še veseleje zamahnile s plavuti in rekle:

»Pomlad prihaja, o zima. In veselimo se pomladi, ki je mladost.«

Zdaj je zima vsa zavzeta stegnila vrat.

»Kdo vam je rekel to prokletstvo?«

»Prokletstvo? O, zima, to ni prokletstvo, to je blagoslov. Zakaj čuj, zvončki že zvonijo k vstajenju in trobentice trobijo k slavnosti.«

»Zvončki,« je ponovila zima in kar sapo ji je zaprlo. »Zvončki? Kdo jim je dovolil?«

Bodimo močni — ostanimo močni!

(Pozdrav k prazniku življenja.)

Klic: »Bodimo močni, ostanimo močni!« naj pozdravi vsakega člana in članico Udruženja te dni, ko pojo zvonovi »aleluja«, naj se ta klic vedno ponavlja, in vsak, kdor je dobre volje, močnat in bojevnikega duha, naj se po njem ravna. Vkljub temu, da smo se postarali, v kljub temu bodimo res močni, da bomo svoje pravice znali čuvati, jih izboljšavati in izboljšanje nedostatkov invalidske zakonodaje.

Besed, pozdrava, klica: »Bodimo močni — ostanimo močni!« ne izgovarjamo in ne zapisujemo kar tako v en dan. V njih je zapopadena vsa naša usoda, vsa naša samopomoč, vsa naša invalidska zakonodaja.

Kako se je postopalo z nami vsa leta od dobe, ko so utihnil topovi? Kako od leta 1929? Vsi to dobro vemo, vsi smo to na samem sebi preiskovali. Ni še izbrisano trpljenje, ki nas je spremljalo vsa ta leta. Zakaj je bilo tako?

Nismo bili močni.

Invalidski zakon iz leta 1925 je padel leta 1929. Ni vstal novi, izboljšani, ampak slabši, trnjevi. Zakaj je bilo tako?

Nismo bili močni.

Nikdo brez odpora, brez zahteve, brez moči nikomur nič ne prizna in ničesar ne da. Tudi takrat, v letih 1925 in 1929, je bilo Udruženje. Vendar članov je bilo malo z ozirom na število vojnih žrtev. In čeprav ti člani, trdni in odločni, močnati, zvesti in aktivni, v kljub vsemu niso mogli ubraniti invalidske zakonodaje, ker je večina molče priznala, da je zadovoljna s poslabšanjem. Kajti, če ne bi bila večina zadovoljna, — tako so vsaj mislili in trdili odločilni faktorji — bi se kaj slišalo, bi stavili zahteve itd., ali molčali so, vzeli na znanje, torej zadovoljni.

Mnogi, ki so prejeli invalidnino po zakonu iz leta 1925, so si mislili: »Eh, kaj, zdaj že imam, kaj mi je treba še organizacija.« Pa ji je obrnil hrbet ali pa ostal malomaren njen član, tako radi lepšega. Leta 1929 je zagledal sonce invalidski zakon 1929. Črtal je nestete, vse bolnike, vse 20% in še druga poslabšanja je dal. Kaj so naredili prizadeti? »Vrag vzami,« so govorili. »Vrgli so me ven, zakaj bi naj bil zdaj organiziran?« Vrgli so puško v koruzo, držali pesti stisnjene v žepu, tiho preklinjali, ali da bi se postavili možato, bojevnikega — tega pa niso storili. Če bi pa nalašč in v kljub vsemu ostali člani Udruženja, bi bilo Udruženje močno, njegov glas bi se povsod slišal in invalidska zakonodaja bi bila boljša. Čakali so, da pride Blažev žegen in da jim bo Bog pogrnil mizo in jih povabil, naj prisedejo in uživajo. Vsa čast tistim, ki so v kljub vsemu bili zvesti Udruženju, četudi nepriznani in po 20 letih smo v kljub vsemu priborili dostojno invalidsko zakonodajo.

Danes, ko smo izvojevali invalidsko uredbo, s trudom in težkim bojem, ko se še vedno dela proti nji, danes kli-

čemo vsem: »Bodimo močni!« In ni dovolj, da smo močni. »Ostanimo tudi močni!«

Danes smo res močni. Nad 10.000 nas je članov in članic. »Vojni Invalid« ima danes veliko besedo. V nad 10.000 izvodih odločno govori javnosti in vsem, da smo to mi, vojne žrtve, ki smo v dnevih velikega viharja žrtvovali svoje najdražje za domovino in svobodo in da se nas mora zato spoštovati. Običajno o vsem svoje člane in članice, jim svetuje, jih bodri, jih zabava, je prijateljska, tovariška vez vseh — je bojevniki za invalidske pravice.

Danes smo močni! Moramo pa ostati tako močni do konca svojih dni, vse čase, ki so nam še določeni preden nas zagrne večni mir s svojo kopreno. Kajti lahko se zgodi, da bodo nasprotne sile pazile na nas in na našo moč in če bodo opazile, da smo postali kakor v letih 1925 in 1929 malomarni in brezbržni, češ, zdaj sem že priznan, kaj mi treba organizacije in »Vojnega Invalida«, bodo te sile začele trgati tu drobec, tam košček z invalidske zakonodaje, dokler ne postane zopet prava karikatura.

Da je tako in da se godi tako, imate dovolj dokazov iz preteklosti. Pa tudi danes se jih lahko vidite. Čitajte današnji članek »Praznik vstajenja«. V njem boste videli, kaj in kako se je delalo iz invalidsko uredbo zadnje mesece, da so proti invalidski zakonodaji, ki bi nekaj nudila vojnim žrtvam, celo majhni oblastniki. Tudi si prečitajte zopet članek v februarški številki, kaj je pisal »Trgovski list«, češ, da je v invalidski zakonodaji, v sedanji uredbi, mnogo nevarnih določil, ki škodujejo gospodarstvu. Gospode podjetnike vzemirjajo določbe uredbe o »Olajšavah pri izvrševanju obrti« (§ 27), določbe o »Službah in delu« (§ 31 in 34), ter določbe o »Gospodarskem okrepanju« (§§ 35, 36, 37, 38 in 39).

Če točno pogledamo te paragrafe, vidimo lahko, da so s tem privatna podjetja zelo malo prizadeta. Tista, ki se jih ti paragrafi tičejo, so državna ali samoupravna podjetja, ali pa od države subvencionirana. In taka podjetja so dolžna, da lajšajo življenje vojnim žrtvam, ker so se te žrtvovale za državo. Tista malenkost, da morajo privatna podjetja sprejemati v službo vojne žrtve do 10% svojega delovnega staleža, je skromna žrtev — ker kakor smo že enkrat rekli, ako lahko sprejemajo po osebnih protekciji in po poznanstvu priporočence-prosilce, zakaj bi bila podjetju v škodo protekcija invalidske uredbe, ki priporoča svoje priporočence?

Zato, kakor vidite, je naš pozdrav in klic »Bodimo močni in ostanimo močni!« velikega pomena, je samoobramba in samozasčita.

To bodi, kakor rečeno, naš pozdrav k prazniku aleluja — k prazniku življenja!

I. V.

Zima je vsa prestrašena gledala po zvončkah in trobenticah ter kovala maščevanje. Ali trobentice so nastavile svoje trobente in trobile:

»Zaspanci, vsi vstanite — brz, oblekco si skrojite — brz, pomlad prihaja, hej — juhej! Le culico poveži — brz in beži, zima, beži — brz! Pomlad je lepa, — hej, juhej!«

To je pa zimo razjezilo. Stisnila je pesti in kričala:

»A, tako?... Glej, glej, kakšna nesramnost?... Punt?... Prevrat?... Pokažem vam, o hoho! Jaz sem, ki ukazujem, jaz sem, ki kaznujem...«

Zvončki pa so razposajeno zazvonili:

»Mladost smo mi, mladost smo mi in naš je sončni dan!
V nas ni strahu, v nas ni strahu, trinog naš bo pregnan!«

Vsa srdita in togotna je zima začela sopsti in dihati. In glej, nabrali so se oblaki in zakrili sonce. Nato je začela sipati na zvončke in na trobentice ter na vijolice, ki so se tudi, čeprav ponižne, drznile vstati in zaduhetati, bele snežinke v debelih kosmih, ki so tiho padali na cvetje kakor čipke. Sipala jih je tako gosto in tako vztrajno, da so snežinke čipke zakrile glavice-zvončke, oči trobenticam in duhteči kelih vijolicam.

Vsem Krajevnim odborom in vsem naročnikom »Vojnega invalida«

Uprava lista »Vojni Invalid« je zdaj preobložena z delom. Posamezni Krajevni odbori upravo kar poplavlajo z novimi naročniki.

Vse to bi bilo v redu in razveseljivo, če bi se to vršilo točno in pregledno. Ali nekateri Krajevni odbori prav nič ne pazijo, kako je napisan naslov, če je točen po poštah in če je točno naročnikovo bivališče. Nekateri kar v dveh mesecih enega in istega naročnika dvakrat prijavljajo kot novega in ni čuda, če tak dobiva potem dva izvoda.

Tako ne more dalje iti. Zato mora:

1. Vsak Krajevni odbor naslove novih naročnikov sortirati in prijavljati po poštah. N. pr.:

Pod pošto Brežice naročniki:

I. L., iz (bivališče, hiš. št.),

i. t. d.

Pod pošto Trebnje naročniki:

I. L., iz (bivališče, hiš. št.),

i. t. d.

Tako po pošti sortirane naročnike uprava lista lahko kontrolira, če sta dva ena in ista, obenem pa se vrši ekspedicija hitreje, ker mora uprava lista na pošto oddajati list z naslovi, povezanimi v posamezne pošte.

2. Krajevni odbori Celje, Maribor in Ljubljana morajo ločiti naročnike, ki spadajo pod drugi poštni okoliš, to je pod drugo pošto, kakor je mestna, namreč pod tisto pošto, pod katero dobiva dotični list. Za sam okoliš pošte mest Celje, Ljubljana in Maribor pa naj bodo naročniki prijavljeni po abecednem redu, ker jih tudi uprava lista tako vodi in je s tem kontrola omogočena.

3. Za člane-naročnike, ki so se preselili iz okoliša svojega sedanjega Krajevnega odbora v okoliš drugega in se tam priglasili, se mora točno navesti stari naslov in pošta ter stari Krajevni odbor, poleg pa točno novi naslov in nova pošta.

Član-naročnik, ki prestopi radi kakšne simpatije iz starega Krajev-

nega odbora k sosodnjemu, ne da bi menjal svoje bivališče in pošto, se v glavnem ne sme sprejemati. Če se pa iz kakšnih razlogov vendar le sprejme, mora obdržati staro člansko številko, to pa javiti Oblastnemu odboru.

4. Član ali članica, ako dobita slučajno po 2 izvoda lista, naj enega vrne z opombo »dobivam dva«, a svojemu Krajevemu odboru naj to sporoči. V nasprotnem slučaju uprava lista ne odgovarja glede računov. Krajevemu odboru in mu zaračuna vse izvode, ki jih njegovi člani naročniki dobivajo.

Vsak Krajevni odbor mora gotovo imeti točno evidenco vseh svojih članov-naročnikov, ker kako naj drugače točno vodi blagajniško knjigo o naročnikih. Vsak član-naročnik, ki plača naročnino za list, je vpisan v blagajniško knjigo, vsaj moral bi biti, in zato ne razumemo, kako nekateri Krajevni odbori, kakor smo rekli, enega in istega člana-naročnika po dvakrat javljajo upravi lista kot novega naročnika.

5. Vsi dopisi, naročila, obvestila, tičoč se lista »Vojni Invalid«, naj bodo pisani posebej, ne skupno z dopisom na Oblastni odbor. Pošljejo se, kajpada, radi poštine, skupaj pod eno kuverto, ali ne na enem in istem dopisu-pismu. Uprava »Vojnega Invalida« je namreč posebej, pisarna Oblastnega odbora pa tudi posebej.

6. Posebno obveščamo vse Krajevne odbore, da naj pozneje do 20. vsakega meseca morajo sporočiti naslove novih naročnikov ali spremembe starih. Po 20. vsakega meseca došli naslovi in spremembe se bodo uvaževali prihodnji mesec.

To si dobro zapomnite, da ne bo nepotrebnih reklamacij, če kdo, po 20. javljen, ne dobi številke lista, ki izide prvega v mesecu. Ker odslej bo list zopet redno izhajal vsakega prvega v mesecu.

Pred vsem pa: Skrajno točne naslove in pošto!

Fond za preskrbo vračajočih se bojevnikov

(Nekaj zgodovinskih dejstev in naše zahteve.)

Še v bivši Avstro-Ogrski se je leta 1915. ustanovila »Komisija za oskrbo vračajočih se bojevnikov«, ali kakor se je glasilo v »Oklicih«, ki so bili izdani in podpisani od takratnega deželnega predsednika v slovenskem in nemškem jeziku: »Deželna komisija za oskrbo vračajočih se vojnih invalidov.«

Ta komisija je imela svoja »Določila — Pravila«, iz katerih je razvidno, da je bila privatna ustanova, korporacija, ki je zbirala sredstva iz prostovoljnih prispevkov prebivalstva, občin, raznih društev, ustanov itd. v fond, ki se je imenoval: »Fond za preskrbo vra-

čajočih se vojnih invalidov«, torej takorekoč »Slovenski narodni invalidski fond.«

Ko je leta 1918 Narodna vlada prevzela oblast nad osvobojenimi slovenskimi deželami, je prevzela pod nadzorstvo tudi bivšo »štajersko« in »kranjsko deželno komisijo za oskrbo vračajočih se invalidov«, ter je z naredbo z dne 19. XI. 1918, Op. št. XI 1/16-I, imenovala tudi nov upravni odbor te komisije, ki je obstojal iz 22 članov raznih društev in ustanov.

29. novembra 1921 je pa v »Uradnem listu« št. 145 iz leta 1921, opr. št. Pr. 1397/21-I, Pokrajinska vlada imenovala nove člane v odbor Komisije in to 13 po številu, tudi iz raznih društev in ustanov. Med njimi tudi zastopnika vojnih invalidov.

Od tega dne spremembe v odboru Komisije niso bile več uradno razglašene, vendar so se spremembe morale vršiti, ker je bilo na seji odbora »Komisije« dne 15. januarja 1925 navzočih le šest odbornikov.

Od tega dne pa do danes v upravnem odboru »Fonda vračajočih se bojevnikov« ni več zastopstva vojnih invalidov, niti koga drugega iz bojevnikiških organizacij: Zveze dobrovoljcev, Udruženja rezervnih oficirjev, Legije koroških borcev, Majstrovih borcev in Zveze bojevnikov. Fond se upravlja brez sodelovanja bojevnikiških organizacij, torej brez bivših bojevnikov, dasi je pravno in dejansko njihova last in se tudi ne uporablja v svrhe, katerim je bil namenjen.

Invalidski zakon iz leta 1925 je v svojem § 87 določal, da spadajo vsi invalidski fondi bivše Avstro-Ogrske v Narodni invalidski fond, a se to ni zgodilo, pač pa se je zavlačevalo njegovo likvidacijo. (Sp. br. 75582 z dne 9. IX. 1925, Vel. župan lj. obl. in Sp. br. 2662/1 od 20. III. 1926). Minister socialne po-

»Sila,« so rekle ribice, »ki zlomi prej ali slej sleherno smrt in sovraštvo, sila, ki zlomi prej ali slej sleherne okove teme.«

»Kdo je tista sila?« je kričnila zima.

»Življenje,« so odgovorile ribice. »In življenje je poklicalo zvončke in trobentice, da zvone in trobentajo k vstajenju življenja, sile, mladosti.«

»Kje so ti vsiljivci?« je rekla zima in se ozirala okrog.

Zagledala je travnik. Ves bel se ji je zdel kakor bi imel še njeno obleko-uniformo, s kristali posipano. Vmes iz te heline pa so gledale zlatorumene oči-trobentice.

Zima je stopila k tistemu travniku.

»Kdo ste?« je bil njen ukazujoči glas.

»Kdo vam je dovolil stopiti v mojo državo?« Zvončki pa so zamajali glavice-zvončke in zazvonili:

»Vila vse pomlajajoča, vila vedno se smejoča, mlada, čila, vsa prekrasna, vsa cvetoča, vedra, jasna, rekla nam je in dejala:

Pojdite v deželo tisto, kjer še vse v okovih spi, v okovih trdih, mrzlih, cvet noben jim ne cveti. Zazvonite, zatrobite, moj prihod jim oznanite, jim recite:

Pridem, da vas oživim, mrko zimo zapodim!«

»Pokazala vam bom, kdo sem in da sem jaz gospodar v moji državi,« je govorila vsa srdita in opogumljena, da so snežinke tako zakrile puntarje.

Ali oblaki, ki so zakrili sonce, niso mogli vzdržati njegovemu ognjenemu dihu. Raztrgali so se in razpršili. In tedaj je sonce z vso odločnostjo posijalo na zemljo.

»Bežiš,« se je smejala sonce, ko je zima vsa onemogla hitela nekam, da bi se skrila njegovim žarkom. »Mladost zmaga, da boš vedela.«

In trgalo je snežne čipke z zvončkov in trobentic ter vijolic in jih božalo, govoreč:

»Tu sem, tu sem,

le pogumno...»

Pomlad je, ki zmaga, mraz, zimo premaga, odpornost je ves zaman.

Le beži, zima, v stran, je konec tvoje vlade, ni več nobene nade, ugasnil tvoj je dan.

Zdaj vstaja nova vlada, vsa sveža, čila, mlada, prestol s cvetjem je zrastlan — vstajenja, prebujenja veliki vstaja dan.«

Sneg je kopljal in vstajala so nova življenja.

Zima je zbežala.

litike je poveril takratni upravi »Fonda za preskrbo vračajočih se bojevnikov« samo posel financiranja privatnih bolnikov v zdravilišcu za tuberkulozne vojne invalide na Golniku. (Ministr. soc. pol. Br. 15259 od 2. VI. 1926.)

Poverjeništvu socialne politike v Ljubljani je na podlagi tega ministrskega določila imenovalo tri uradnike za upravljanje »Fonda za preskrbo vračajočih se bojevnikov« (štev. 4027 od 7. VI. 1926) ter izdalo nekaj Pravilnik z devetimi členi, ki ureja upravljanje sanatorija za vojne invalide na Golniku.

Bojevniške organizacije tudi tedaj niso bile pripuščene k soupravljanju. Nasprotno, izdal se je nalog upravi zdravilišča, da se prepoveduje komurkoli kazati poslovanje zdravilišča. (Sp. br. 4026/2 od 22. X. 1926). Smatralo se je celo za tako skrivnost to upravljanje, da je čistopis te odredbe lastnoočno odnesel na Golnik sam takratni šef poverjeništvu za soc. skrb za Slovenijo.

Javnost je bila do leta 1930 prepričana, da je Golnik državno zdravilišče.

Ali 12. VII. 1930, VI. No. 643/8, je banska uprava v neki tožbi dala upravnemu sodišču v Celju točen pregled, kaj je in čigav je Golnik. V tej izjavi je jasno povedala, da je zdravilišče Golnik last »Fonda za preskrbo vračajočih se vojniki« v Ljubljani (torej last »Slovenskega narodnega invalidskega fonda«). Namen tega fonda je bil, skrbeti za vojake, ki so se vračali iz vojne domov, zlasti za vojne invalide. Med drugim je Komisija iz sredstev tega fonda nakupila posestvo Golnik, ter ga preuredila v zdravilišče za tuberkulozne vojne invalide. »Fond za preskrbo vračajočih se vojniki« v Ljubljani je tudi zemljknižni lastnik zdravilišča in posestva na Golniku.

Upravno sodišče je z razsodbo dne 25. II. 1931, A. 77/30-12, razsodilo, da zdravilišče Golnik ni ne občinska bolnica, ne bolnica kake večje samoupravne jedinice, a tudi ne državna bolnica. Golnik je posebna zdravstvena ustanova, last »Fonda za preskrbo vračajočih se vojniki« v Ljubljani, ki je tudi njen zemljknižni lastnik.

Iz tega je jasno, da je »Fond za preskrbo vračajočih se bojevniki« in njegova imovina, s tem torej tudi zdravilišče za tuberkulozne vojne invalide na Golniku, Invalidski dom v Celju, (prej Shemalova vojašnica, zdaj splošna bolnica) in Beograjski dom v Rogaški Slatini, last bivših bojevniki.

V finančnem zakonu za leto 1939/40 je pooblastilo (amandement) ministru za socialno politiko in narodno zdravje, da more izvršiti zemljknižni prepis »Golnika« na »Dravsko banovino«.

Podpisane organizacije smo protestirale proti takemu pooblastilu. Odgovorilo se nam je, da je tak amandement

zahtevala Kralj. banska uprava dravske banovine v Ljubljani.

Zato so vložile podpisane bojevniške organizacije protest tudi na gospoda bana, ugotavljajoč sledeča dejstva:

1. Zdravilišče Golnik z vsemi objekti in parcelami je pravno in zemljknižno last »Fonda za preskrbo vračajočih se onemoglih bivših borcev«, kar je, kakor smo že zgoraj navedli, potrjeno tudi z razsodbo upravnega sodišča v Celju A 77/30-12, ki je razsodilo, da je zdravilišče Golnik posebna privatna zdravstvena ustanova fonda vračajočih se borcev.

Fond sam je pa javna zbirka prostovoljnih prispevkov naroda za onemogle bivše borce. Torej posebna samostojna pravna oseba, ki jo je upravljala in bi jo še moral upravljati poseben odbor po že veljavnih statutih.

2. Fond je kupil posestvo Golnik leta 1917. Pozneje je k temu dokupil še parcele in objekte iz svojih sredstev. Fond je začel adaptirati in zidati objekte za zdravilišče. Golnik se je dogradil iz posejil, vključenih na njegove nepremičnine. Anuiteto vrača iz lastnih dohodkov.

3. Dravska banovina iz svojih sredstev k investicijam ni ničesar prispevala.

Zakaj se torej hoče odvzeti bivšim bojevnikom njihova lastnina in pokloniti banovini?

Kako se more pravno izvršiti zemljknižni prepis privatne lastnine,

Kako se more utemeljiti razlastitev bivših onemoglih borcev?

Ali bi bil ta čin v skladu z ustavo in nedotakljivostjo privatne lastnine?

Zato zahtevamo, da se v finančnem zakonu za leto 1939/40 sprejeti amandement o prepisu zdravilišča Golnik na dravsko banovino ne realizira.

Zahtevamo, gospod ban, da čimprej, kakor določajo »Določila — Pravila«, sestavite upravni odbor »Komisije fonda vračajočih se bojevniki«, ki bo upravljala imovino fonda. V tem upravnem odboru »Komisije« morajo biti lastniki fonda, bivši bojevniki svetovne vojne, organizirani v Udruženju vojnih invalidov, Oblastnem odboru v Ljubljani, Savezu ratnih dobrovoljca, sreski organizaciji v Ljubljani, Udruženju rezervnih oficirjev, pododbor v Ljubljani, Legiji koroških borcev, glavni odbor v

Ljubljani, v Maistrovih borcih v Mariboru in Zvezi bojevniki v Ljubljani.

Le tak upravni odbor komisije fonda za preskrbo vračajočih se bojevniki bi mogel odločiti o nadaljnjih ukrepih fonda in s tem o svoji lastnini na Golniku.

V pričakovanju, gospod ban, da iz stališča pravice priznate upravičenost naših zahtev in da to pravico priznate, prosimo nujno za pismeno rešitev.

Sprejmite izraze našega odličnega spoštovanja.

Podpisali:

Za Udruženje voj. invalidov, Oblastni odbor v Ljubljani. — Za Savez ratnih dobrovoljca, sreska organizacija v Ljubljani. — Za Udruženje rezervnih oficirjev, pododbor v Ljubljani. — Za Legijo koroških borcev, glavni odbor v Ljubljani.

Bivši bojevniki bomo branili svoje pravice. Tujega nočemo, svojega ne damo! Nikomur nočemo škodovati in nikogar oškodovati, a hočemo v Ljubljani dom onemoglih bivših bojevniki in vojnih invalidov.

SLUŽBENI DEL

Kakor je že v našem današnjem uvodniku »Praznik vstajenja« omenjeno, da so vsi Oblastni odbori bili pozvani, da sporoče, kaj bi bilo potrebno spremeniti in dopolniti v invalidski uredbi iz leta 1938, na podlagi pooblastila Narodne skupščine ministru soc. pol. in nar. zdravja in finančnega ministra, je Oblastni odbor za Slovenijo poslal sledeča dopolnila in spremembe, ki ne obremenjujejo zaenkrat sedanjega finančnega efekta. Te spremembe bi se naj uveljavile že zdaj 1. aprila 1939, ko stopi invalidska uredba v življenje. Spremembe se glase:

V § 5, lit. c) dodati po besedi »roditeljem« še besedo »mačeham«.

V § 8 novi odstavek: »Do brezplačnega zdravljenja imajo pravico nižji oficirji in vojni uradniki v II. razredu, a višji oficirji v I. razredu.«

V § 27, točki 7, naj bo sledeče besedilo: »Določbo prejšnjega odstavka uporablja minister za trgovino in industrijo tudi na vdove, nedoletne otroke in na roditelje umrlih invalidov in bojevniki.«

V § 31, točka 1, se mesto besed »se smejo osebe«, vstavi: »se morajo osebe«.

V § 35 se konec izpopolni: »z obrestmi, ki jih pobira na posojila Narodna banka«.

§ 37 se spremeni in glasi: »Male prodajalnice tobaka, cigaretne papirja in vžigalic se podeljujejo izključno vojnim invalidov, oziroma ostalim žrtvam

vojne in njihovim rodbinam, ki so zaščitene po tej uredbi.«

V § 38, točka, se črtajo besede: »ob enakih pogojih«.

§ 47, točka 2, se spremeni in glasi: »Pravico na specialne doklade imajo te osebe pod istimi pogoji, ki veljajo za doklade državnim upokojencem.«

§ 77 se spremeni in glasi: »Invalidska sodišča prve stopnje predložijo vrhovnemu invalidskemu sodišču po uradni dolžnosti predmete, ako je vložena pritožba na izdano rešenje.« (Redni sodnijski postopek.)

V § 85, točka 1, lit. c) se za stavkom »sanatorij v Tuzli« črta ves sledeči odstavek in se mora novi glasiti: »Vsa bivša in sedanja imovina (premična in nepremična) fonda za preskrbo vračajočih se bojevniki« v Ljubljani.«

V § 110, točka 1, se ta točka črta in se nova glasi: »Udruženje vojnih invalidov ima v Beogradu svoj Središnji odbor, na sedežu banskih uprav banovinske odbore, a po potrebi sreske ali krajevne odbore.«

V § 112, točki 1, se mesto »1%«, vnese »2%«. V točki 2 pa mesto besede »1 dinar«, vstavi besedo »2 dinarja«.

V § 118, točka 1, se spremeni in glasi: »Vojni invalidi, ki so radi boleznimi ali zaradi bolezni in ranitve proglašeni za invalide po invalidskem zakonu od 17. XI. 1925 z najmanj 50% pridobitne nesposobnosti, imajo vse pravice po

tej uredbi. To velja tudi za rodbine zgoraj navedenih oseb.«

V § 121, točka 1, se naj poviša cenzus od 200 Din na 400 Din. V točki 4 se črtajo besede: »uslužbenki davek«.

V § 126 se točka 1 črta in se nova glasi: »Častnikom, vojaškim uradnikom in podčastnikom, kakor tudi tistim uslužbencem države, samoupravnih teles in ostalih javnopravnih ustanov, ki so v zvanjih, ki dajejo po zadevnih zakonih pravico do pokojnine, če so vojnimi invalidi I. in II. skupine, se prizna pravica do pokojninskih prejemkov kakor da so bili v službi 35 let. Invalidom III., IV. in V. skupine se prizna poleg že stvarno odsluženih službenih let še po 10 let. Invalidom VI. in VII. skupine še po 5 let, invalidom VIII., IX. in X. skupine še po 3 leta in sicer, da za razliko med dejansko odsluženimi in priznanimi službenimi leti naknadno vplačajo v obstoječe pokojninske fonde odgovarjajoče vloge po veljavnih zakonskih predpisih.«

§ 126, točka 2, se spremeni in glasi: »Določbe prednjega stavka veljajo tudi za tiste vojne invalide, ki jim je služba prenehala, preden je stopila ta uredba v veljavo, vendar brez pravice do povračila za preteklo dobo.«

§ 128 se spremeni in glasi: »Osebnimi invalidi z najmanj 50% nesposobnosti in vsi ostali, ki so dovršili 50 let svojega življenja, so oproščeni od dela (kuluka) v delu in denarju.«

V § 133 se točka 3 črta. Točka 4 pa se spremeni in glasi: »Prejemki, ure-

Ivan Vuk:

Zgodba o bogatem in siromašnem kmetu in o treh volih

»Zapisano je: Lažje je iti kameli skozi njo šivanke, kakor bogatino priti v nebesa. To resnico podpisem prav rad.«

Tako je začel sprevodnik Janez svojo zgodbo tisti večer, ko smo praznovali moj petdeseti rojstni dan v Ruški koči na Pohorju. Bila je namreč vrsta na njem, da pove kak dogodek iz svojega cestovanja.

»Vem, da mi ne boste verjeli tega, kar vam bom povedal... Saj bi tudi kmalu jaz sam ne verjel, če bi ne bil zraven.«

»Začni, začni... Kaj treba tega uvoda. Se bo že videlo, koliko si se zlagal, ko boš povedal.«

»Kakor hočete,« je odgovoril. »Pa bodi brez uvoda.«

In sprevodnik Janez je vzel iz žepa svinčnik, kratek in top, ter jel z njim čakati po mizi. Taka je namreč bila njegova navada pri pripovedovanju.

»Vozil sem tiste dni na ozkotirni prog Valjevo—Užice. Tam doli je to, v Šumadiji — ehe, izborna slanina je tam, na poseben način prirejena. Vozovi ozkotirne železnice niso visoki, kakor je že to pač pri ozkotirnih železnicah v navadi. Lahko skačeš ven in notri, kakor se ti zljubi. Vlak sam pa tudi ne dirja ravno preveč. Vsaj takrat ni vozil prehitro, ko sem jaz tam služboval.

Nekoč, proti večeru, so prignali gonjači trgovcu z živino močne, orjaške vole, da jih natovorijo za Valjevo, kamor so bili namenjeni. Pomagal sem tovoriti, zakaj živina je

bila trdovratna, kot je pač vol. Pa tudi ni šala s takšno zverjo se predolgo baviti. Tiste orjaške postavice so vzbujale nehoče spoštovanje. Saj se jim je pod vratom podbradek kar zibal in bogme, nisi baš imel preveč korajže razsajati nad njimi, kakor se je to včasih godilo pri kakšni horni kravici, ki je poleg svoje revščine še vendar vkljub temu bila muhasta. Pogledal te je tak vol s tisto debelo glavo in debelim vratom tako malo po strani — samo pogledal, pa si se rad umaknil in mu jel z lepa prigovarjati, naj izvoli stopiti v voz, ker vlak ne utegne čakati. Dobil sem pač zato od trgovca kakšnega kovača, ki mi je vedno prav prišel.

Ko smo vole natovorili, ali boljše, ko so izvolidi stopiti v vozove, se je trgovec odahnil, jaz pa tudi.

»Hvala Bogu,« je dejal. »Da sem le to izvrsil.«

Da pa smo, jaz in drugi gonjači delali več kakor on, ki je samo nasvetoval, ni upošteval — razen s kovačem, kar sem že prej omenil — in je bil mnenja, da je vse to on naredil.

Naj bo v božjem imenu, sem rekel samemu sebi. Ne gre ravno za to, kdo je delal, čeprav tako živino, kakor so bili volji, natovoriti, ni ravno pasja dlaka. Še to, koliko se pri tem živina namuč. Poleg pa še človek. Ker sem pa skromen, sem mu prepustil veselje.

Zaprli sem lepo vrata vagonov in dal signal.

Strojvodja je spustil paro. Vlak se je premaknil. Jaz sem pa lepo sedel v službeni voz, da napravim nekatere pismene stvari. To lahko zdaj brez skrbi, saj je vse v redu.

Vlak vozi lepo po predpisu, kakor se to spodobi tovornemu vlaku. Prva postaja je še daleč, zavirači pa so tudi na svojih mestih.

Ali zgodilo se je, kar se vsak dan ne zgodi in tudi obvaruj, da bi se zgodilo. Blizu vasi Vidovo — to je tam na Ovčjem polju — so se odprla vrata enega od treh vagonov, v katerih so bili volji. Kako se je to moglo zgoditi, bogme ne vem. Morda je vlak preveč stresal, pa so vrata počasi lezla nazaj. Morda jih je kak vol slučajno zadel z rogovi — močan je vsak vol, ti so bili pa posebej orjaki — in jih odrinil. Saj vsak vol tudi ni baš vol, da bi ničesar ne razumel. In ko je videl, da se tista stena, ki ji mi ljudje pravimo vrata, premika in da je pred njo svoboda, bi moral biti res vol, da bi jih ne odrinil.

Trije volji, meni nič, tebi nič, pogledajo na prosto v svobodo. O, prav lahko si predstavljam, kako jim je bilo pri tej iznajdbi. Prepovedi pa tudi ni bilo, da bi se ne smelo iti iz voza, ako so vrata odprta. In kje bi kdo našel vola, da bi tako pri odprtih vratih ne skočil na svobodo. In tako se je zgodilo, da so trije volji kar lepo poskakali iz vagonov.

Neverjetno, kaj? Ali tako je bilo. In najlepše pri tem je bilo, da nikdo od zaviračev tega ni opazil. Res je, bil je že večer, ali trije taki volji se vsekakor vidijo, če skočijo iz voza.«

»Pa se jim ni nič zgodilo?« vprašam yneto. Sprevodnik Janez preneha čakati po mizi, dvigne oči in stegne vrat.

»Nič.«

Vrgel je svinčnik po mizi, udaril s pestjo po risbah in še enkrat ponovil važno in srdito:

»Nič... pri moji pleši. Samo eden si je zlomil rog.«

»Kaj pa je bilo potem?«

»Potem?... Vlak je hitel dalje, ne oziraje se na vse to. Sele na prihodnji postaji smo opazili, da so volji vagona vrata razbili in pobegnili.«

»Prej si pa povedal, da so vrata odprli sami, ali da so se vsled tresenja vlaka odprla sama.«

»Eh,« je mlasknil z usli sprevodnik Janez in vrgel glavo na levo. »Nikar me ne moti! Mi smo javili, da so volji vrata razbili. Kako pa naj drugače javimo? Kaj misliš, da smo železničarji taki volji, da bomo tri vole, ki so pobegnili, plačevali in še povrh kazen prestajali? Saj je bilo dovolj to, da nismo takoj ustavili vlaka, ko smo zapazili, da so skočili iz vagona.«

»Saj se je vendar moralo videti, ali so vrata razbita ali samo tako odprta?«

»Seveda se je videlo!« je odgovoril Janez.

»Ali...«

»Nič ali...«, je mahnil sprevodnik Janez z roko. »Razbili smo jih, razumljivo. In komisija je lepo konstatirala, da so vrata razbita. Torej višja sila. Za višjo silo pa železničar ne odgovarja, pa najsibo sprevodnik, zavirač ali strojvodja. Saj so pa bili tisti volji za to tndi dovolj močni in sposobni, mislim... Ali pustimo to. To ni važno...«

Tisti večer so torej tisti trije volji, kakor kakšni potniki, prišli v vas Vidovo. Poiskali so si, kakor se spodobi vsakemu poštemu popotniku, prenočišče. Dva sta jo krenila k hiši dveh siromašnih kmetov. Bila sta starejša od tretjega vola. Tisti tretji, ki je bil brez enega roga, pa se je pomešal med čredo bo-

